

II. ÜNİTE DERS NOTU

1. İSLAM'IN PAYLAŞMAYA VE YARDIMLAŞMAYA VERDİĞİ ÖNEM

Yardımlaşma insan için vazgeçilmez bir ihtiyaçtır. İnsan doğumundan ölümüne kadar hayatını yardımlaşma sayesinde sürdürebilir. Toplumda herkes bir diğerine muhtaçtır. İhtiyaçlarımızı ancak başkalarının yardımıyla karşılayabiliriz.

İslam, paylaşma ve yardımlaşma duygusunu güçlendirmeyi amaçlar. Böylece insanı cimrilik ve bencillik tutsağından kurtarıp paylaşmanın verdiği mutluluğa eriştirmek ister.

Kur'an-ı Kerim: "Takva sahipleri (sorumluluklarının bilincinde olanlar), bollukta da darlıkta da Allah için harcarlar (infak ederler). Öfkelerini yutarlar ve insanları affederler. Allah da güzel davranışta bulunanları sever." (Âli İmran suresi/134)

Paygamberimiz: "Mü'minler birbirlerini sevmekte, birbirlerine acıtmakta ve birbirlerini korumakta bir vücuda benzerler. Vücudun bir uzvu hasta olduğu zaman, diğer uzuvlar da bu sebeple uykusuzluğa ve ateşli hastalığa tutulurlar." (Buharî, Edeb, 27; Müslim, Birr, 66)

Zekat: sözlükte **temizlenme, çoğalma, bereket, gelişme** gibi anlamlara gelir. Zekat; dinen zengin sayılan Müslümanların yılda bir kez mallarının belli bir kısmını ihtiyaç sahiplerine vermeleridir. Zekat ibadetinin şartları elverişli Müslümanlar için dini hükmü **farz**dır.

Nisap: Dinen zengin sayılma sınırına, mali yeterlilik ölçütüne denir. Nisap miktarı ise asli ihtiyaçlar hariç kişinin en az **85 g** altın veya buna denk mala sahip olmasıdır.

İnfak: Bir Müslümanın Allah'ın rızasını kazanmak için sahip olduğu maddi imkanlardan ihtiyaç sahipleri için harcama yapması, bağışta bulunmasıdır.

Sadaka: Doğru söylemek verdiği sözden durmak demektir. Allah'ın sevgisini kazanmak amacıyla yapılan hayırlı işlerin tamamı sadaka olarak nitelendirilir.

Bir Kimsenin Zekât Vermekle Yükümlü Olabilmesi İçin Gereken Şartlar

- ✓ Akıllı olmak
- ✓ Ergenlik çağına gelmek
- ✓ Müslüman olmak
- ✓ Nisap miktarı mala sahip olmak
- ✓ Malını dilediği gibi kullanma imkanına sahip olmak

Nelerden Ne Miktar Zekat Verilir?

- ✓ **Altın, gümüş, Nakit para, Menkul değerler ve Ticaret malları:** Bu türlerden verilecek zekat oranı 1/40'tır.
- ✓ **Koyun ve Keçi:** 40'tan 120 ye kadar 1 koyun, 121'den 200 kadar 2 koyun verilir.
- ✓ **Sığır ve manda:** 1/30'dur. 30'dan 40'a kadar iki yaşında buzağı, 41'den 59'a kadar bir tane üç yaşında buzağı verilir.
- ✓ **Deve:** Her beş deve için bir koyun ya da bir keçi verilir.
- ✓ **Toprak ürünleri:** Toprak ürününde sulama, gübreleme gibi masraf varsa 1/20 oranında verilir. Üründe masraf yoksa 1/10 oranında verilir.
- ✓ **Madenler:** Madenlerden verilecek zekat oranı 1/5'tir.

Öşür: Toprak ürünlerinden alınan onda birlik zekat öşür olarak da adlandırılır.

Tevbe Suresi 60. Ayet: "Sadakalar (zekâtlar) Allah'tan bir farz olarak ancak, yoksullara, düşkünlere, (zekât toplayan) memurlara, gönülleri (İslâm'a) ısındırılacak olanlara, (hürriyetlerini satın almaya çalışan) kölelere, borçlulara, Allah yolunda olana, yolda kalana mahsustur. Allah pek yi bitendir, hikmet sahibidir."

Zekat Kimlere Verilir (Tevbe Suresi 60.ayet)

- ✓ **Yoksullar:** Nisap miktarından daha az malı olan muhtaç kimselerdir. Bunlara fakir de denir.
- ✓ **Düşkünler/Miskinler:** Hiçbir malı veya geliri bulunmayan çok zor durumda olan kimselerdir.
- ✓ **Zekât Toplayan Memurlar:** Devlet adına zekâtı toplamakla görevli kimselerdir.
- ✓ **Gönülleri İslam'a Isındırılacak Olanlar:** Müslüman olmadığı halde İslam'a ısındırılmak istenen kimselerdir.
- ✓ **Köleler:** Özgürlüğü elinden alınmış kimselerdir.
- ✓ **Borçlular:** Borçlu olup nisap miktarından daha az malı bulunan kimselerdir.
- ✓ **Allah Yolunda Olanlar:** İslam'ın yayılması ve öğretilmesi için çaba gösteren kimselerdir.
- ✓ **Yolda Kalanlar:** Memleketinden uzakta bir nedenden dolayı parasız ve çaresiz kalan kimselerdir.

Temel İhtiyaçlar Nelerdir? Bir Müslümanın kendisi ve ailesinden bakmakla yükümlü olduğu kimselerin yeme, içme, barınma, giyinme, sağlık, eğitim, ulaşım gibi giderleridir. Bu nedenle temel ihtiyaçlar kapsamına giren malların zekâtı verilmaz.

II. ÜN TE DERS NOTU

 Zekat Kimlere Verilemez?

- ✓ Anne,
- ✓ Baba,
- ✓ Dede,
- ✓ Nene,
- ✓ Torun,
- ✓ Kendi çocukları,
- ✓ Eşler birbirlerine

 Zekat ve Sadakanın Bireysel ve Toplumsal Faydaları

- ✓ Kişiyi bencillikten cimrilikten kurtarır
- ✓ Kişiyi manevi huzur verir
- ✓ Yüce Allah'ın sevgisi kazanılır
- ✓ Zekat veren kişinin malı temizlenerek bereketlenir.
- ✓ Kişi çevresi tarafından sevilir.
- ✓ Yoksul insanlar kendilerini yalnız hissetmez
- ✓ Zengin kişilere yoksul kişileri gözetip kollamayı öğretir.
- ✓ Birlik ve beraberliği sağlayarak toplumu güçlendirir.
- ✓ Sosyal adaletsizliğin önüne geçer.

 Zekat ve Sadakanın Farkları

- ✓ Zekatın belli bir zamanı ve miktarı vardır. Sadakada ise belli bir zaman ve miktar yoktur.
- ✓ Zekat sadece maddi bir ibadettir. Sadaka ise hem maddi hem manevidir.
- ✓ Zekat vermek için zengin olmak gibi belirli şartlar vardır. Sadakada ise bu şartlar yoktur
- ✓ Zekat belirli kimselere verilir. Sadaka ise herkese verilebilir.
- ✓ Zekat farz bir ibadettir. Sadakanın hükmü ise çeşidine göre sünnet ve vacip olarak değişir.
- ✓ Zekkatta belli miktarlar vardır. Sadakanın belli bir miktarı yoktur (Fıtır sadakası hariç)

Fıtır (fitre) Sadakası: yüce Allah'ın bize bahşettiği varlığımızın bir şükürü, ramazan ayında oruçluymken istemeden yaptığımız kusurlu davranışlarımızın bir özürlü için verilen sadakadır. Bu sadakanın miktarı, veren kişinin bir günlük yemek masrafı kadardır. Ramazan ayı içinde verilir. Fitre sadakası Miktarını diyanet işleri başkanlığı her yıl ilan eder.

Sadaka-i Cariye: insanın ölümünden sonrada sevabı devam eden sadakadır. Örneğin okul, hastane, yol, ağaç dikme, cami inşa etme vb.

Vakıf: islama göre helal kabul edilen mallardan faydalanma hakkını Allah'ın rızasını umarak toplumun kullanımına verilen hayır kurumudur.

Şuayb [a.s.] Kimdir?

- ✓ Medyen halkına gönderilmiş bir peygamberdir.
- ✓ Medyen halkını özelliği ölçü ve tartıda hile yaparak kazanç elde ettiğinden Hz. Şuayb Medyen halkını Allah'a inanmaya ve alış-verişlerinde dürüst olmaya davet etmiştir.
- ✓ Medyen halkı menfaatlerine zarar gelmemesi için Hz Şuayb'ın davetini kabul etmediler. Hatta başkalarının da inanmaması için çaba sarf ettiler.
- ✓ Medyenlilerin küçümsemelerine, dışlamalarına ve tehditlerine rağmen Hz. Şuayb (a.s.) tebliğinden vazgeçmedi. Onları bir olan Allah'a (c.c.) kulluk etmeye, ölçü ve tartıda yaptıkları hilelerden vazgeçip ticaretlerinde adil olmaya çağırdı.
- ✓ Ancak Medyen halkı inat ederek Allah'a (c.c.) kulluktan yüz çevirdiler. Allah, Medyen halkını inanmamalarından dolayı onları uğultulu (korkunç) sesle cezalandırdı. Hz. Şuayb (a.s.) ve ona inananlar Yüce Allah'ın yardımıyla kurtuldular.

2. Maun Suresi

Mekke'de inmiş olup 7 ayetten oluşan bir suredir. Maun, kelime olarak yardım ve zekat anlamına gelmektedir. Bu sure Kur'an-ı Kerim'in 107. suresidir.

Maun Suresi Hakkında

- ✓ Kur'an-ı Kerim'de yetim ve yoksulların haklarının korunmasıyla ilgili pek çok ayet bulunmaktadır. Maun suresinde de bu konu işlenmiştir. Bu surede yetimlere ve yoksullara kötü davranan, onlara sevgi ve şefkat göstermeyen kimselerin ahiret gününe gerçek anlamda inanmadıkları ifade edilmiştir.
- ✓ Allah'ın nimetlerini ve hesap gününü inkar eden nankör ve amellerini gösteriş için yapan riyakar insanlardan söz eden surede, yetimlere ve yoksullara kötü davranan, onlara sevgi ve şefkat göstermeyen kimselerin ahiret gününe gerçek anlamda inanmadıkları ifade edilmiştir.
- ✓ Maun Suresi'nde kendisinden başkasını düşünmeyen kimseler kötülenirken samimi Müslümanlar da yardımlaşmaya özendirilmektedir.
- ✓ Maun suresinde namaz kılmalarına rağmen yardımlaşma bilincine sahip olamayan bencil insanların; kıldıkları namazlarının özünden uzak oldukları, ibadetlerini gösteriş olsun diye yaptıkları ve hayra engel oldukları dile getirilmektedir.
- ✓ Bir kimse ibadetlerini sadece Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmak için yapmalıdır. Şayet bir kimse insanlara gösteriş olsun diye bu ibadetleri yaparsa riya yapmış olur. Oysa Allah (c.c.) riyaı sevmez.